

ISSN 2786-5827

Електронне наукове видання

НАУКОВИЙ ВІСНИК МІЖНАРОДНОЇ АСОЦІАЦІЇ НАУКОВЦІВ.

Серія: економіка, управління, безпека, технології

SCIENTIFIC BULLETIN OF THE INTERNATIONAL ASSOCIATION OF SCIENTISTS.

Series: Economy, Management, Security, Technology

Том 3, № 1, 2024

Volume 3, Issue 1, 2024

www.man.org.ua

Наказом МОН України від 10.10.2022 р. №894 видання включено до **категорії «Б»** за спеціальностями:
051 – економіка; 072 – фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок; 073 – менеджмент;
076 – підприємництво, торгівля та біржова діяльність; 292 – міжнародні економічні відносини

DOI 10.56197/2786-5827/2024-3-1-4

УДК 339

Александрова Наталія Миколаївна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
проспект Берестейський (Перемоги) 54/1, м. Київ, 03057, Україна,
email: aleksandrova.nataliia@kneu.edu.ua ,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7902-2434>
Researcher ID: K-5602-2018
Scopus ID: 57212404149

Драб Наталія Леонідівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
проспект Берестейський (Перемоги) 54/1, м. Київ, 03057, Україна,
email: julia_kiko@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5071-6136>

Aleksandrova Nataliia,
PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Associate Professor at Foreign Languages and Cross-Cultural
Communication Department,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
54/1 Beresteysky prospect (Prospect Peremogy) 03057, Kyiv, Ukraine,
email: aleksandrova.nataliia@kneu.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7902-2434>
Researcher ID: K-5602-2018
Scopus ID: 57212404149

Drab Nataliia,
PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Associate Professor at Foreign Languages and Cross-Cultural
Communication Department,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
54/1 Beresteysky prospect (Prospect Peremogy) 03057, Kyiv, Ukraine,
email: julia_kiko@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5071-6136>

СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО МІЖНАРОДНОГО ФІНАНСОВОГО СЕРЕДОВИЩА

THE STATE AND DEVELOPMENT TRENDS OF THE CURRENT INTERNATIONAL FINANCIAL ENVIRONMENT

Вступ. Сучасний світ зазначає безпрецедентних змін у всіх сферах життєдіяльності суспільства, починаючи з соціально-культурних перетворень і закінчуючи істотними зрушеннями у фінансово-економічному житті. Свого часу видатний та прогресивний теоретик розвитку держави Н. Макіавеллі застерігав, що будь-які зміни покликані прокласти шлях іншим змінам у майбутньому, тобто процес перетворення є постійним та невідворотнім.

На відміну від прогресивної стабільності у минулому, сучасний світ стикається зі значними економічними, екологічними та соціальними турбулентностями, а також швидким і постійним технологічним прогресом. Нещодавні події, такі як пандемія COVID-19 та російсько-українська війна, повністю порушили бізнес процеси, логістичні зв'язки, соціально-культурні відносини, а також істотним чином вплинули на міжнародний фінансовий клімат та взаємодію між країнами, посиливши невизначеність щодо майбутнього.

Матеріали та методи. Основними джерелами для нашого аналізу є офіційні звіти міжнародних фінансових організацій та сучасні дослідження міжнародних аналітиків та оглядачів.

Результати і обговорення. Сучасний стан та тенденції розвитку міжнародного банківського простору, передусім, зумовлені наслідками поширення пандемії COVID-19, з одного боку, а з іншого – необхідністю перегляду тісних взаємозв'язків європейських банків з банківською системою росії. Очікувалося, що одразу після пандемії фінансовий сектор, зокрема банки, відіграватимуть важливу роль у поглинанні шоку, надаючи життєво важливі кредити корпоративному сектору та домогосподарствам. Намагаючись сприяти цьому, центральні банки та уряди в усьому світі та Європейському союзу, зокрема, запровадили широкий спектр політичних заходів для забезпечення більшої ліквідності та підтримки потоку кредитів. Важливим політичним питанням постало потенційний вплив цієї антициклічної політики кредитування на майбутню стабільність банківських систем і те, якою мірою їхні позиції щодо капіталу, зміцнені після глобальної фінансової кризи, дозволять їм пом'якшити цей шок, не підриваючи своєї стійкості.

Висновки. Уповільнення світової економіки та війна росії в Україні створюють невизначеність і волатильність на світових ринках, посилюючи тиск на прибутки банків. Зміна клімату як довгостроковий ризик, ще більше загрожує підвищеній волатильності фінансового ринку через частіші стихійні лиха. З іншого боку, посилення конкуренції з боку фінтех-компаній, зростання витрат на дотримання нормативних вимог, загрози кібербезпеці та зміна очікувань клієнтів вимагають від багатонаціональних банків Європи інвестувати в нові технології та залучати й утримувати найкращих спеціалістів, щоб залишатися конкурентоспроможними.

Ключові слова: міжнародне фінансове середовище, європейський ринок, банківські установи, фінансова установа, фінансовий ринок.

Introduction. The modern world is marked by unprecedented changes in all spheres of society's life, starting with social and cultural transformations and ending with significant shifts in financial and economic life. At one time, the outstanding and progressive theorist of state development N. Machiavelli warned that any changes were designed to pave the way for other changes in the future, that is, the process of transformation is permanent and irreversible.

In contrast to the progressive stability of the past, the modern world faces significant economic, environmental and social turbulence, as well as rapid and constant technological progress. Recent events, such as the COVID-19 pandemic and the Russian-Ukrainian war, have completely

disrupted business processes, logistical connections, social and cultural relations. All these consequences have also significantly affected the international financial climate and interaction between countries, increasing uncertainty about the future.

Materials and methods. The main sources for our analysis are official reports of international financial organizations and modern studies of international analysts and observers.

Results and discussion. The current state and development trends of the international banking space are primarily due to the consequences of the spread of the COVID-19 pandemic, on the one hand, and on the other hand, the need to review the close relationships between European banks and the banking system of Russia. In the immediate aftermath of the pandemic, the financial sector, particularly banks, were expected to play an important role in absorbing the shock by providing vital credit to the corporate sector and households. In an effort to facilitate this, central banks and governments around the world, and in the European Union in particular, have introduced a wide range of policy measures to provide more liquidity and support the flow of credit. An important policy question has become the potential impact of this counter-cyclical lending policy on the future stability of banking systems and the extent to which their capital positions, strengthened since the global financial crisis, will allow them to absorb this shock without undermining their resilience.

Conclusions. The global economic slowdown and Russia's war in Ukraine are creating uncertainty and volatility in global markets, increasing pressure on bank earnings. Climate change as a long-term risk is further threatened by increased financial market volatility due to more frequent natural disasters. On the other hand, increased competition caused by fintech companies, rising regulatory compliance costs, cyber security threats and changing customer expectations require Europe's multinational banks to invest in new technologies and attract and retain the best talent to remain competitive.

Keywords: International financial environment, European market, banking institutions, financial institution, financial market.

JEL Classification: F01, G20, H87, O19

Вступ. Аналізуючи сучасний стан розвитку міжнародного фінансового середовища, європейського зокрема, важливо встановити часові рамки, тобто який термін ми вважаємо “сучасним”, початок 21 століття, період оговтання фінансової системи від світової фінансової кризи 2008 року, чи після пандемічний період? Глобальна фінансова криза 2007–2009 рр. стала яскравим прикладом труднощів, з якими довелося зіткнутися банківським системам світу під час встановлення правильного балансу, а її наслідки започаткували період інтенсивного регулювання.

У нашому дослідженні ми ставимо собі за мету проаналізувати сучасне міжнародне фінансове середовище після пандемії Covid-19 та які трансформаційні зміни відбуваються як наслідки повномасштабного вторгнення росії в Україну.

Дослідженню проблеми розвитку ринку фінансових послуг та його значення для економічного зростання країни приділяється значна увага як вітчизняними, так і зарубіжними вченими. Серед вітчизняних науковців слід виокремити таких авторів як О. Барановський (Барановський, 2014), С. Онишко (Онишко, 2018), В. Унінець-Ходаківська (Унінець-Ходаківська, 2013), які розглядали питання місця та ролі ринку фінансових послуг як складової фінансової системи країни. Досліджуючи сучасні фінансові системи розвинених країн, вітчизняні науковці (С. Архієреєв (Архієреєв, 2022), В. Корнеєв (Корнеєв, 2018)) зосереджують свою увагу на проблемах формування моделей розвитку фінансового ринку.

Вітчизняні науковці підкреслюють, що глобалізація світових фінансів перетворює середовище, в якому функціонує національна економіка. Цей процес ставить багато питань щодо форм і методів втручання урядів у міжнародні валютно-кредитні та фінансові відносини. Здатність окремих країн контролювати могутні міжнародні фінансові потоки або обмежувати деякі транскордонні фінансові операції дедалі відносно зменшується, наражається на могутню протидію транснаціональних фінансових корпорацій. Вплив цих суб'єктів, а також

міжнародних фінансових організацій на економічну політику окремих країн зростає. Глобалізація фінансів породжує багато складних проблем і суперечностей. Конфлікт між національним і глобальним є однією з рушійних сил трансформації сучасної світової економіки.

Варто звернути увагу, що проблеми розвитку міжнародного фінансового середовища та питання фінансово-економічної взаємодії країн світу завжди перебувають у центрі академічної уваги зарубіжних вчених, серед яких можна назвати Юджин Брігман та Джоел Хьюстон (Brigham, Houston, 2011), Франк Фабозі (Fabozzi, 2010) та інші.

Водночас, маємо зауважити, що війна росії проти України істотно похвалила академічний інтерес до обговорення, насамперед, наслідків війни на подальший розвиток європейського фінансового середовища та переформатування міжнародних економічних та фінансових відносин в світі. Сучасний стан розвитку міжнародних фінансових відносин та фінансова взаємодія країн все частіше привертає академічну увагу, про що свідчать чисельні наукові дослідження та публікації таких науковців як: Франк Ізельдін, Ю. Мурадоглоу, В. Папас та інших (Izzeldin, 2023); Кеннет Шульчик (Szulczyk, 2014), С. Хадад (Haddad, 2023), Діма (Dima, 2023), Т. Адріан, С. Ферейра¹, Дж. Наде², М. Цізаріні, С. Фернандо (Thisarani, 2021), С. Вільсон та інші (Wilson, 2019), М. Аберштейн та Х. Гольц (Abendschein, 2021). В нашому дослідженні ми зупинимося на аналізі цих робіт.

Матеріали та методи. Аналізуючи сучасний стан розвитку європейського фінансового середовища, банківського зокрема, ми спиралися на офіційно опубліковані та публічно доступні фінансові звіти міжнародних фінансових установ, таких як МВФ, Групи світового Банку та ЕЦБ. Поточний стан справ діяльності європейських банків представлений іноземними аналітиками в сучасних іноземних періодичних виданнях The Economist, The Banker, а також в нещодавніх публікаціях міжнародної академічної спільноти.

Основою дослідження становили загальнонаукові засади теорії глобалізації та європейської інтеграції. Методологічну базу складають методи абстракції, логіко-структурний аналіз та неупереджений підхід до інтерпретації отриманих даних. В процесі дослідження теми ми послуговувалися системним підходом до аналізу та вивчення закономірностей та тенденцій розвитку міжнародного фінансового середовища. Маємо зазначити, що в процесі аналізу сучасного міжнародного фінансового середовища, ми виокремимо його традиційні ознаки, які характеризують сталий розвиток, а також прослідкуємо сучасні зміни, що виникли внаслідок трансформаційних змін, спричинених наслідками пандемії та військового вторгненням росії в Україну.

Результати та обговорення. Аналіз опитування Світового банку щодо банківського регулювання та нагляду за 2019 рік засвідчує, що реформи після кризи призвели до збільшення вимог до капіталу та впровадження нових процесів санації для системно важливих банків³. Проте, як зазначають оглядачі, не зважаючи на те, що коефіцієнти регулятивного капіталу досягли найвищого рівня з часів кризи, цей розвиток супроводжувався зрушенням у бік категорій активів із меншою вагою ризику. Таким чином, покращення капіталу залежить від того, наскільки ваги ризику відображають фактичний ризик для різних класів активів.

Крім того, органи влади більшості країн тепер допускають ширший набір інструментів для задоволення вимог до капіталу першого рівня – компонент регулятивного капіталу, який має найбільшу здатність покривати збитки. Це питання є важливим, оскільки воно може призвести до погіршення якості регулятивного капіталу в майбутньому. Подібним чином безготівкові активи, включно з позиченими коштами, все частіше можуть служити початковим банківським капіталом у країнах, що розвиваються, що, ймовірно, послаблює здатність банківського капіталу покривати збитки³.

¹ URL: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2023/03/02/mounting-cyber-threats-mean-financial-firms-urgently-need-better-safeguards> (дата звернення: 20.01.2024 р)

² URL: <https://securityintelligence.com/articles/banking-finance-data-breach-costs-risks/> (Accessed 20.01.2024)

³ URL: <https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/71ec90e9-08f3-52be-b0be-63f136719243> (дата звернення: 20.01.2024 р)

В академічній фінансовій літературі питання впливу зовнішніх факторів, таких як військові конфлікти та розповсюдження інфекційних захворювань, на стабільність та розвиток фінансових ринків завжди були в центрі уваги дослідників. Так, на думку дослідників впродовж 2020 року пандемія смертельної коронавірусної хвороби 2019 (COVID-19) спричинила найгірший поштовх у світовій економіці з часів світової фінансової кризи 2007–2008 років (Huynh, 2021). За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), ця смертельна хвороба швидко поширилася в усьому світі в 216 країнах після перших підтверджених випадків в Ухані, Китай, у грудні 2019 року. До травня 2021 року у всьому світі було зареєстровано понад 156 мільйонів підтверджених випадків захворювання, у тому числі понад 3,2 мільйона смертей.

Автори зазначають, що хоча інклюзивні економічні крахи не є значущими, фінансові ринки вже відреагували на цей спалах до кінця лютого 2020 року значними падіннями та високою волатильністю (volatility). Ця пандемія погіршила рівень невизначеності, впевненості інвесторів і уникнення ризику. Під час першої хвилі спалаху з лютого по квітень 2020 року фондові індекси на ринках США, Великобританії та Австралії постраждали від найшвидшого падіння (понад 20%) із величезною волатильністю (Huynh, 2021). Багато глобальних організацій і національних урядів намагаються прийняти оптимальні заходи для стримування поточної важкої ситуації та деформованого страху, спричиненого пандемією. Економічні наслідки катастрофи COVID-19, можливо, перевищать наслідки глобальної фінансової кризи 2007–2008 років, оскільки її рухи непередбачувані та складні (Huynh, 2021).

Один із провідних дослідників фінансового середовища є Франк Фабозі, який розглядає фінансове середовище як місце застосування економічних принципів до прийняття рішень, які передбачають розподіл грошей в умовах невизначеності. Іншими словами, фінансовий сектор передбачає ринки капіталу, фінансовий менеджмент та правління інвестиціями (Fabozzi, 2010).

У своєму дослідженні “Основи фінансового менеджменту” сучасні дослідники-аналітики Юджин Брігман та Джоел Хьюстон (Brigham, 2011) переконані, що фінансовий менеджмент, як складова фінансового середовища, охоплює корпоративні фінанси та зосереджується на прийнятті рішень щодо того, скільки та які типи активів придбати, як залучити капітал, необхідний для придбання активів, і як керувати фірмою, щоб максимізувати її вартість (Eugene, 2011). Ці самі принципи застосовуються як до комерційних, так і до неприбуткових організацій. Автори зауважують, що фінансовий менеджмент стосується також придбання, фінансування та управління активами з метою підтримання їхньої ліквідності та ефективним розміщенням фінансових ресурсів. Аналізуючи сучасне міжнародне фінансове середовище, науковці звертають особливу увагу на функції фінансового менеджменту, а саме прийняття рішень щодо інвестиції, фінансування та управління активами.

Серед ключових характеристик сучасного фінансового середовища міжнародні фінансові аналітики (Izzeldin M., Muradoğlu Y. G., Pappas V., Petropoulou A., Sivaprasad S.) виокремлюють істотний вплив широкого спектру геополітичних подій (війни, вторгнення, терористичні атаки та періоди напруги) на фінансові ринки та діяльність фінансових інституцій (Izzeldin, 2023). На їх переконання, реакція світових фінансових ринків на російсько-українську війну була відносно приглушеною порівняно з іншими фінансовими кризами (наприклад, крах Lehman 2008 року, Чорний понеділок 1987 року та Covid-19). Автори зазначають, що війни призводять до широкомасштабного знищення людського та фізичного капіталу та падіння фондових ринків. Проаналізувавши 447 міжнародних політичних криз (але не всі є війнами), вони виявили, що прибутковість світового фондового ринку була б вищою на 3,6% на рік, якби не ці події (Izzeldin, 2023).

Американський дослідник фінансового ринку та установ Кеннет Шульчик (Szulczyk, 2014) розглядає сучасний фінансовий ринок як посередництво між покупцями і продавцями віч-на-віч для купівлі та продажу облігацій, акцій та інших фінансових інструментів. Покупці фінансових цінних паперів інвестують свої заощадження, а продавці цінних паперів

позичають кошти, таким чином підтримується ліквідність фінансів. Автор переконаний, що за умов світової глобальної інтеграції надзвичайно важливим завданням для кожної країни є забезпечення функціонування конкурентоздатного ринку фінансових послуг, зокрема ринку цінних паперів (Szulczyk, 2014). Автор підкреслює, що фінансування інвестицій в реальний сектор через канали ринку цінних паперів і залучення на ці цілі неспекулятивних вітчизняних та іноземних капіталів повинно стати найважливішим джерелом нового етапу промислового підйому. Ринок цінних паперів актуалізує приток капіталів із інших країн, тим самим підсилюючи оборот національних цінних паперів. Це дає змогу, на переконання автора, розширити спектр послуг зазначеної сфери, розвивати та закріплювати міжнародні фінансові зв'язки і забезпечити зростання показників національної економіки (Szulczyk, 2014).

В науковій фінансово-економічній літературі виокремлюють передумови та чинники створення міжнародного фінансового середовища, а саме:

- інтенсифікація економічних зв'язків між країнами, національними компаніями та активізація міжнародного виробництва ТНК;
- науково-технічні досягнення, що спричинили комп'ютеризацію фінансової сфери;
- динамічний розвиток телекомунікацій, що призвело до форсованого розвитку світової фінансової системи;
- поява новітніх технологій, що істотним чином удосконалили якість обробки фінансової інформації та забезпечили надзвичайну швидкість здійснення міжнародних операцій та переміщення ресурсів між окремими сегментами фінансового ринку;
- запровадження лібералізаційних підходів до міжнародних валютно-кредитних відносин та фінансових ринків, що спричинило зменшення втручання держави у фінанси та діяльність фінансових установ (Haddad, 2023).

Всі ці інновації призвели до справжньої “банківської революції”, що в кінцевому варіанті удосконалило сферу електронного зв'язку; знизили вартість виконання міжнародних трансакцій; викликала перетворення широкого спектра банківських послуг; дала змогу ефективно впроваджувати новітні фінансові інструменти та забезпечити транснаціональний характер банківської діяльності (Haddad, 2023). Такі зміни відкрили можливості для надзвичайного зростання обсягу міжнародних фінансових трансакцій, пришвидшило транскордонні потоки капіталу.

Надійні фінансові системи лежать в основі економічного зростання та розвитку та мають вирішальне значення для виконання місії Групи Світового банку щодо подолання бідності та сприяння спільному процвітанню. На думку представників Групи Світового банку, доступ до ринків капіталу є необхідною умовою для залучення додаткових джерел фінансування цілей глобального розвитку, які, за прогнозами, вимагатимуть “трильйонів доларів” фінансування. Стабільність фінансового ринку як у всьому світі, так і всередині країни, створює робочі місця та підвищує продуктивність⁴. Це дає людям впевненість інвестувати та заощаджувати гроші.

Сучасні фінансові ринки капіталу стають важливими інструментами для фінансування інфраструктури, такої як дороги, електростанції, школи, лікарні та будинки, а також для допомоги в управлінні непередбаченими ризиками. Вони стають все більш актуальними для Цілей сталого розвитку, оскільки досягнення багатьох із них потребуватиме довгострокового фінансування, яке традиційні джерела фінансування не зможуть покрити. Щоб допомогти світові досягти цих глобальних цілей, необхідно залучити фінансування та інвестиції приватного сектора, щоб покрити величезні фінансові прогалини.

На глобальному рівні міжнародні фінансові інститути такі як Міжнародний валютний фонд та Група світового банку беруть участь у програмах G-20, Раді фінансової стабільності та інших органах, що розробляють та встановлюють глобальні стандарти для інтеграції фінансових установ у світовий фінансовий простір.

⁴ URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/375081627583806639/Proportionality-in-Bank-Regulation-and-Supervision-A-Joint-Global-Survey> (дата звернення: 20.12.2023 р)

Так, на думку оглядачів та аналітиків, нині у всьому світі спостерігається тенденція до збільшення вимог до мінімального регулятивного капіталу для підвищення стійкості банківської системи, хоча в середньому ця тенденція була більш помітною для країн, що розвиваються, ніж для країн з високим рівнем доходу. Середні значення для країн з високим рівнем доходу змінилися незначно, але ці країни також більш схильні до встановлення додаткового капіталу, тобто мінімальний регулятивний капітал, встановлений для банків, на практиці вищий, ніж до фінансової кризи⁴.

Збільшення вимог щодо мінімального регулятивного капіталу призвело до вищих рівнів фактичних володінь регулятивним капіталом. Це особливо вірно для країн з високим рівнем доходу, де капітал зріс із середнього значення 12,9 відсотка активів, зважених за ризиком (RWA) у 2008 році до 120,6 відсотка RWA у 2020 році⁴. Країни, що розвиваються, починаючи з вищого середнього рівня регулятивний капітал на початку періоду збільшився до 2011 року, досягнувши приблизно 18 відсотків RWA. Відтоді збільшення регулятивного капіталу в країнах, що розвиваються, відбувалося повільніше, і в 2020 році середні значення регулятивного капіталу для країн, що розвиваються, було нижчим, ніж для країн з високим рівнем доходу⁴.

Фінансова криза 2007-2009 рр. та кризи суверенного боргу спричинили жорсткіші вимоги Європейського центрального банку щодо діяльності європейських банківських установ. Глобальна фінансова криза (GFC-2008) призвела до широкого втручання уряду з метою порятунку банків, що опинилися в скруті. Системи страхування депозитів у всьому світі розширювалися та ставали щедрішими. Доступність та якість інформації, що розкривається в рамках банківського нагляду, суттєво не покращилися. Такі фактори могли підірвати ринкову дисципліну, зменшивши стимули та здатність приватного сектора контролювати фінансові установи. Незважаючи на те, що після кризи було введено нові правила для покращення врегулювання системно важливих банків, транскордонні системи врегулювання залишаються недостатньо розвиненими, і багато з цих механізмів не перевірені⁵.

За останніми дослідженнями ЦСБ на сучасному етапі розвитку Європейські банки постануть перед певними ризиками. Серед найбільш негайних – є криза ліквідності. Так, у вересні 2023 року ліквідні активи європейських банків перевищували 150% від того, що, за припущеннями регуляторів, спричинить відтік депозитів у кризовий місяць⁶. Але швидкість, з якою депозити були виведені з Silicon Valley Bank і Credit Suisse, свідчить про те, що такі припущення виявилися райдужними. Це не допомагає, що дані, які європейські банки розкривають про характер своїх депозитів, є менш детальними, ніж в Америці, що спонукає деяких інвесторів припускати найгірше.

Водночас, на переконання фінансових оглядачів, значна частина депозитів утримується домогосподарствами, які переважно застраховані. Ті, хто цього не робить, як правило, належать до різноманітних фірм, а не до групи вкладників, які імітують один одного, наприклад, швейцарські сімейні офіси чи стартапи Кремнієвої долини. У Європі також відсутні грошові ринки такої ж глибини та легкого доступу, як у дядька Сема, тому існує небагато ліквідних, прибуткових альтернатив банківським рахункам. Ось чому більшість корпоративних депозитів овернайт, які були вилучені – близько 300 мільярдів євро (325 мільярдів доларів) з літа 2023 року – знову надійшли в банки як “термінові” депозити на менш гнучких рахунках, які пропонують вищу прибутковість⁶.

Другою загрозою, як зазначають фінансові аналітики, для європейських банків є погіршення активів. Тут також небезпека здається контрольованою. Подібно до облігацій, вартість наявних кредитів у банківських книгах зменшується, коли відсоткові ставки зростають. Але регулятори в Європі змусили банки, великі й малі, купувати хеджування від цього ризику.

⁵ URL: <https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/71ec90e9-08f3-52be-b0be-63f136719243> (дата звернення: 20.01.2024 р)

⁶ URL: <https://www.economist.com/finance-and-economics/2023/03/30/european-banks-and-the-price-of-safety> (дата звернення: 20.01.2024 р)

По-третє, позичальники не сплачують свої зобов'язання. Особливо хвилюють інвесторів кредити, надані власникам комерційної нерухомості. Підвищення відсоткових ставок і погіршення економічної перспективи чинять тиск на ціни та орендну плату в той час, коли власникам доводиться платити більше, щоб обслуговувати борги. Порятунком є те, що європейські банки менш схильні до комерційної власності, ніж американські⁶.

Європейський центральний банк (ЄЦБ) вперше за понад рік залишив ключові ставки без змін, оскільки він оцінює, чи вдасться безпрецедентна серія з 10 послідовних підвищень придушити інфляцію.

Так, після рішення (жовтень 2023 рік) підняти депозитну ставку до рекордних 4%, 26 жовтня чиновники ЄЦБ залишили її на тому ж рівні, що відповідало прогнозам усіх економістів, опитаних Bloomberg⁶.

У своїй заяві в ЄЦБ підтвердили, що утримання вартості запозичень на цьому рівні протягом тривалого часу зробить “суттєвий внесок” у повернення інфляції до цільового показника 2%.

“Дискусія про скорочення підвищень є абсолютно, абсолютно передчасною. Той факт, що ми утримуємо ставки, не означає, що ми більше ніколи не підвищуватимемо їх”, – пояснила президент ЄЦБ Крістін Лагард⁶.

Як і центробанки в США та Великій Британії, ЄЦБ не зачинив двері для подальшого підвищення ставок, якщо інфляція не знизиться досить швидко. Але серед економістів та інвесторів мало хто сумнівається у тому, що найвищої точки вартості запозичень у єврозоні було досягнуто після 10 послідовних підвищень, починаючи з липня 2022 року.

Від часу попереднього засідання ЄЦБ у вересні 2023 року чиновники побачили, що інфляція сповільнилася більше, ніж очікувалося. За оцінками Bloomberg Economics, цього місяця вона може знизитися до дворічного мінімуму – близько 3%.

За результатами Групи світового банку заходи з підтримки ліквідності та допомоги позичальникам мали найбільший позитивний вплив на аномальні доходи банків. Неліквідні банки отримали найбільшу вигоду від підтримки ліквідності, тоді як більші банки та державні банки відчували збільшення надмірної прибутковості після оголошення політики допомоги позичальникам. Водночас, оскільки вони залежать від фіскальних витрат, ця політика не призвела до позитивного впливу на ціни акцій банків у країнах, що розвиваються, де менше можливостей для фіскальної експансії⁷.

З іншого боку, як зазначають аналітики, зниження облікової ставки та купівля активів здебільшого принесла користь неліквідним банкам і державним банкам, підтверджуючи, що монетарна політика знову зіграла ключовий інструмент під час цієї кризи. Загалом результати аналітичних досліджень свідчать про те, що криза та антициклічна роль кредитування, яку вони, як очікується, відіграють, призвели до стресу для банківських систем не лише в Європейському союзі, а й у всьому світі, маючи різний вплив залежно від їхніх характеристик і передкризової вразливості. Хоча деякі політичні заходи, такі як підтримка ліквідності, допомога позичальникам і пом'якшення монетарної політики, пом'якшили цей несприятливий вплив на деякі банки, наприклад, заходи допомоги позичальникам посилили стрес для банків, які працюють у країнах з невеликим фіскальним простором.

Незважаючи на значну стійкість, економіка ЄС перебуває в ослабленому стані після серії криз, що перетинаються, починаючи з 2020 року, які послабили макроекономічні буфери та зробили економіку вразливою до додаткових негативних потрясінь.

Після початку пандемії, вторгнення росії в Україну та подальшої кризи вартості життя економіка ЄС зіткнулася зі значними макроекономічними проблемами, підвищеними ризиками спаду та нестабільним геополітичним середовищем⁷. Вторгнення Росії відбулося на хвилі пандемії, яка разом із кризою вартості життя суттєво зменшила фіскальні резерви в більшості країн-членів ЄС.

Результати досліджень фахівців Групи світового банку свідчать про те, що несприятливий вплив шоку від COVID-19 на банки був набагато більш вираженим і тривалим,

⁷ URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/financialsector/brief/sustainable-finance> (дата звернення: 20.01.2024 р)

ніж на корпорації, а також інші небанківські фінансові установи, що свідчить про очікування, що банки повинні поглинути принаймні частину шоку для корпоративного сектору. Крім того, більші банки, державні банки та певною мірою банки з кращою капіталізацією зазнали більшого скорочення прибутку від своїх акцій, що відображає їхню більшу очікувану роль у подоланні кризи. Банки з нижчою докризовою ліквідністю та ризиками для нафтового сектору також зазнали більшого зниження доходів, що відповідає їхній більшій вразливості до такого шоку⁶.

Російсько-українська війна призвела до великої волатильності на світових ринках. Очікується, що в короткостроковій перспективі російсько-українська війна призведе до зниження економічного зростання та підвищення інфляції. Після поступового відновлення світової економіки від пандемії Covid-19 інфляційний тиск починає відчуватися, як наслідок впливу російсько-української війни, оскільки це вплинуло на ціни на енергоносії та продовольство. Втім, європейські країни впоралися зі своєю енергетичною залежністю від російських постачальників і переформатували свій енергетичний сектор.

Довгострокові наслідки війни в Україні залежатимуть від поточних політичних заходів і пріоритетів. Останнім часом політики просувають енергоефективність і джерела виробництва енергії з низьким вмістом вуглецю, що відповідає “зеленим” цілям переходу від викопного палива, щоб зупинити зміну клімату.

На переконання світових фінансових оглядачів, глобальна фіскальна політика не тільки виглядає безрозсудною, але й не відповідає сьогоднішнім економічним обставинам. Так, Америці вдалося уникнути катастрофи, пов’язаної з боргом, але за рік до травня доходи федерального уряду, як зазначається у звітах, знизилися до його витрат на 2,1 трильйона доларів, або 8,1% ВВП⁶.

Висока інфляція та низький рівень безробіття свідчать про те, що світ потребує жорсткої, а не вільної політики. В середині червня 2023 року Федеральна резервна система утримувала процентні ставки стабільними, чекаючи нових сигналів про стан економіки. Водночас, аналітики заспокоюють, оскільки сьогодні жодна фінансово-економічна катастрофа не вимагає величезних екстрених витрат. Навіть енергетична криза в Європі, яка стала наслідком вторгнення Росії в Україну, перебуває в стані покою (Zhang, 2023). Головним ефектом усіх цих щедрих запозичень було стимулювання економіки, підвищення процентних ставок, ніж вони мали б бути в іншому випадку.

Підвищення відсоткових ставок, підкреслюють аналітики, робить фінансову нестабільність більш імовірною. Вони також впливають на державні бюджети. З кожним підвищенням ставок на один відсотковий пункт витрати британського уряду на обслуговування боргу збільшуються на 0,5% ВВП протягом року. Однією з причин, чому Америка стикається з дефіцитом доходів, є те, що прибутки ФРС, які надходять у скарбницю Міністерства фінансів, перетворилися на збитки, оскільки центральному банку довелося платити більше відсотків за гроші, які він створив для купівлі облігацій протягом років стимулювання. Ці ефекти зворотного зв'язку мають значення. Грошово-кредитна політика контролює інфляцію лише за умови обережності бюджетів, що стає менш імовірним із зростанням відсотків⁶.

Проте зусилля європейських законодавців змінити курс виявилися неуспішними. Навіть після “Закону про фіскальну відповідальність”, який зняв боргову межу Америки та скоротив витрати, прогнозується, що чистий державний борг зросте з 98% ВВП сьогодні до 115% до 2033 року. Британський уряд, плануючи затягнути пояси минулого року, тепер, як повідомляється, сподівається знизити податки. Єврозона виглядає досить міцною в цілому, але багато її держав-членів є крихкими¹¹.

У Європейському Союзі фінансові аналітики виявляють, що зростання процентних ставок означає, що борги, які фінансують більшу частину витрат блоку на відновлення після пандемії у розмірі 800 мільярдів євро (865 мільярдів доларів), загрожують виснаженню загального бюджету. Уряд Японії нещодавно виключив зі своєї економічної політики графік збалансування свого первинного бюджету, який виключає виплати відсотків, але все ще

залишається в мінусі на понад 6% ВВП⁶. 13 червня 2023 року вартість запозичень Великої Британії на два роки перевищила рівень, досягнутий після її катастрофічного “міні-бюджету” у вересні 2022 року.

Результатом зустрічі Групи країн G7, що відбулася у Японії у травні 2023, стало спільне рішення про “зменшення ризику” їх комерційних зв’язків з Китаєм. Реальність роботи в Китаї стає все більш похмурою. Оскільки Китай дотримується жорсткішого підходу до конфіденційності даних і фінансового шпигунства, юристи та керівники кажуть, що настрої стає напруженішим, ніж будь-коли.

Водночас, не зважаючи на певну фінансову невизначеність, сучасні Європейські банки, насамперед, спрямовані на розвиток ідеї сталого фінансування, як однієї з головних доктрин Групи світового банку. Стале фінансування – це процес належного врахування екологічних, соціальних та управлінських міркувань (ESG) під час прийняття інвестиційних рішень у фінансовому секторі, що призводить до збільшення довгострокових інвестицій у сталу економічну діяльність і проекти (Європейська комісія). Він став потужним рухом, очолюваним регуляторами, інституційними інвесторами та менеджерами фінансових активів у всьому світі⁸. Відділ довгострокового фінансування Групи Світового банку був в авангарді просування сталого фінансування в усьому світі – через надання даних, аналітичну роботу, розробку інструментів і технічну допомогу для підтримки регуляторів та інвесторів у країнах-клієнтах у “озелененні” їхніх фінансових систем.

Відтак, Європейські банки спрямовують свою діяльність на реалізації кількох ініціатив, а саме:

1. Глобальна програма сталого розвитку (GPS), яка сприяє використанню високоякісних даних і аналізу природного капіталу, екосистемних послуг і сталого розвитку для кращої інформованості рішень, прийнятих урядами, приватним сектором і фінансовими установами. Програма складається з 3 основних компонентів, таких як:

- глобальні вимірювання природного капіталу та екосистемних послуг, що покращують інформацію;
- розбудова спроможності країн виробляти та використовувати природний капітал, облік для прийняття політичних і планових рішень (18 країн задіяні у цій програмі);
- стимули – сприяння дослідженню того, як фактори навколишнього середовища впливають на ризик і фінансову віддачу на ринках фіксованого доходу.

2. Суверенний портал даних ESG є частиною роботи, яка підтримується Глобальною програмою сталого розвитку (GPS), метою якої є надання урядам та інвесторам інформації та інструментів, які покращують їхнє розуміння критеріїв сталого розвитку, у тому числі через облік природного капіталу.

3. Climate Support Facility – це новий флагманський цільовий фонд, який було запущено 10 грудня 2020 року. Фонд керує фінансуванням, наданим у рамках Ініціативи зеленого відновлення, спрямованої на допомогу країнам у розбудові низьковуглецевих, стійких до клімату процесів відновлення після COVID 19. Німеччина, Сполучене Королівство та Австрія є першими донорами. Заклад підтримує технічну допомогу та консультаційні послуги. Цей новий цільовий фонд передбачає:

- запровадження спеціалізованих економічних радників у ключові урядові міністерства для допомоги у розробці національних стратегій відновлення з урахуванням клімату;
- допомогу країнам розробити макроекономічні моделі, які включають кліматичні питання в національні бюджети та підтримати розробку довгострокових стратегій декарбонізації;

⁸ URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/financialsector/brief/sustainable-finance> (дата звернення: 20.01.2024 р)

– створення нової аналітичної роботи: включаючи геопросторові дані про кліматичні ризики, вплив COVID-19 на викиди вуглецю та вплив кліматичної політики на робочі місця та засоби до існування⁹.

4. IFC Edge. Інновація IFC, члена Групи Світового банку, EDGE (“Excellence in Design for Greater Efficiencies”) надає лідерам ринку можливість отримати конкурентну перевагу, диференціюючи свої продукти та додаючи цінності життям своїх клієнтів. EDGE забезпечує швидкість, аналіз ринку та орієнтацію на інвестиції для наступного покоління сертифікації зеленого будівництва в більш ніж 170 країнах. IFC створила EDGE, щоб задовольнити потребу в вимірюваному та надійному рішенні для підтвердження бізнес-обґрунтування екологічного будівництва та відкриття фінансових інвестицій⁶.

Аналізуючи сучасне глобальне фінансове середовище, іноземні оглядачі (Dima, 2023) визначають значні зміни в глобальному бізнес-середовищі, включаючи аспекти інновацій та цифровізації, що істотно спричинили також зміни у функціонуванні ринку платіжних послуг та його регулюванні (Dima, 2023). Однією з цілей фінансової політики є залучення більшої кількості суб’єктів господарювання та населення до використання безготівкових методів розрахунків. нові учасники ринку платіжних послуг, такі як установи електронних грошей або платіжні установи, уможливають появу нових поглядів та інноваційних послуг для розвитку безготівкових розрахунків.

На переконання автора, вищий коефіцієнт проникнення електронних платіжних методів у 27 країнах-членах Європейського Союзу, як правило, пов’язаний із вищим ВВП, споживанням, а також податковими надходженнями (Dima, 2023). Більш детальний аналіз карткових платежів, проведений на прикладі Сполучених Штатів, показав, що дебетові картки є споживчим способом оплати, який швидше зростає порівняно з більш популярними кредитними картками, особливо на початку 21 тисячоліття. Аналітики узагальнюють, що дебетові картки можна використовувати як спосіб обмежити витрати. Нещодавнє дослідження, проведене в умовах Польщі, показало, що кількість платіжних карток, особливо кредитних, зменшується, але ця тенденція супроводжується збільшенням середньої заборгованості за окремими картками (Dima, 2023). Проте останніми роками традиційні платіжні інструменти, якими керують банки, зіткнулися зі зростаючою конкуренцією з боку нефінансових установ, особливо у сфері надання платіжних послуг за допомогою нових фінансових технологій (FinTech). Існують певні занепокоєння, що традиційні банки можуть розглядати бум FinTech як загрозу; водночас, ми вважаємо, що будь-який виклик можна розглядати як вікно нових можливостей, оскільки це може забезпечити кращу функціональність, більшу гнучкість і агрегацію наданих послуг. Зі структурної точки зору є припущення, що хоча фінтех-компанії можуть відібрати у банків певну частку ринку, не очікується, що вони замінять банки; отже, пропонується побудувати стратегічне партнерство та співпрацю між банками та фінтех-компаніями у взаємовигідний спосіб (Dima, 2023).

Відтак, іншою характеристикою сучасного міжнародного фінансового середовища є розквіт FinTech, що спричинив не лише зростання конкуренції на ринку платіжних послуг, але й розвиток інноваційних платіжних рішень, впровадження яких не завжди обходиться без проблем. Дослідники, оцінивши стан і зростання послуг онлайн-платежів, вказали на зміну поведінки споживачів, що свідчить про перехід від традиційного до просунутого способу онлайн-платежів за допомогою майже всіх доступних мобільних пристроїв (Dima, 2023). Проте для сприятливого майбутнього цього платіжного режиму необхідна краща інтеграція систем онлайн-платежів із поточною телекомунікаційною та фінансовою інфраструктурою.

Останні дослідження ринку мобільних платежів шляхом порівняння традиційних платіжних послуг з останніми мобільними платіжками FinTech піднімають питання не лише безпеки здійснення фінансових операцій, а й урахування культурних аспектів їх користувачів (Dima, 2023).

⁹ URL: <https://www.economist.com/leaders/2023/06/14/fiscal-policy-in-the-rich-world-is-mind-bogglingly-reckless> (дата звернення: 20.01.2024 р)

На європейському платіжному ринку однією з найважливіших змін стало повне впровадження Єдиної зони платежів у євро (SEPA) з жовтня 2016 року, що дозволило фізичним і юридичним особам здійснювати безготівкові платежі в євро в межах однієї країни SEPA або між різними країнами SEPA на однакових умовах незалежно від країни SEPA, у якій відкрито платіжний рахунок пристроїв (Dima, 2023). Регіон SEPA, у якому гармонізовано безготівкові платежі в євро, складається з усіх країн Європейського Союзу та кількох країн, що не входять до ЄС, таких як Ісландія, Норвегія чи Швейцарія. Законодавчу базу для SEPA було створено Регламентом (ЄС) 260/2012, який регулює технічні та комерційні вимоги до кредитних переказів і прямих дебетів у євро та вносить зміни до Регламенту (ЄС) 924/2009 пристроїв (Dima, 2023).

Подальші нововведення щодо кредитних переказів SEPA були визначені Європейською платіжною радою як схема SEPA Instant Credit Transfer, яка набула чинності в листопаді 2017 року пристроїв (Dima, 2023). Ці платежі обробляються в режимі реального часу, 24 години на добу, щодня протягом року, з грошима в рахунку одержувача протягом десяти секунд і доступні для всіх типів платників, від споживачів до великих компаній. Сума кожної транзакції обмежена 100 000 євро.

Наразі вважається, що миттєві платежі прискорюють сплату податків, соціального страхування та інших адміністративних зборів. Іншою значною зміною, яка вплинула на функціонування європейського ринку платіжних послуг, стала імплементація Директиви (ЄС) 2015/2366 Європейського Парламенту та Ради від 25 листопада 2015 року про платіжні послуги на внутрішньому ринку, відомої як PSD2 пристроїв (Dima, 2023). Цей регламент підвищив безпеку онлайн-платежів, запровадивши обов'язок застосовувати надійну автентифікацію платника та авторизацію платежу. Це також призвело до розширення асортименту платіжних послуг новими видами через постійно зростаючий рівень цифровізації. Це створило простір для нових організацій на ринку платіжних послуг, які можуть надавати послуги через інтерфейси та програми. Банки також встигають за новими трендами, розробляючи власні FinTech-рішення.

Використання цифрових технологій спричинило значні зміни в банківському секторі, що призвело до підвищення ефективності, економії коштів і покращення досвіду клієнтів. Водночас, ці переваги супроводжуються новими ризиками, зокрема у вигляді кіберзагроз, які можуть призвести до значних фінансових і репутаційних втрат для банківських установ. Кіберзагрози в банківському секторі можуть мати різні форми, включаючи витік даних, фішингові атаки, зловмисне програмне забезпечення та внутрішні загрози. Ці загрози стають дедалі складнішими, відтак захистсистем та даних клієнтів стає істотним викликом для банківських установ.

Іноземні дослідники Адріан Т., Феррейра С.¹⁰, Дж. Наде¹¹ виявили різні форми кіберзагроз, з якими стикаються банки, як-от згадані вище. Більше того, частота та серйозність кіберзагроз зростає, що викликає більше занепокоєння щодо здатності банків захистити свої системи та дані клієнтів. Оскільки кіберризик може мати значний вплив на фінансову діяльність і репутацію банків, то витік даних може призвести до зниження фінансової ефективності банків та втрати довіри клієнтів. Ці висновки свідчать про те, що кіберризик може мати значні наслідки для банків, тому їм важливо мати комплексну систему управління ризиками для ефективного управління цими ризиками¹¹.

Відтак у відповідь на ці ризики дослідники вивчили найкращі практики управління кіберризиками в банківському секторі. Ці найкращі практики включають розробку надійної системи кібербезпеки, яка включає регулярну оцінку ризиків, навчання співробітників, планування реагування на інциденти та впровадження новітніх технологій безпеки. Аналітики зазначають, що проактивний підхід до кібербезпеки, включаючи регулярну оцінку ризиків і навчання співробітників, може значно зменшити вплив кіберризиків на банки. Крім того,

¹⁰ URL: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2023/03/02/mounting-cyber-threats-mean-financial-firms-urgently-need-better-safeguards> (Accessed 20.01.2024)

¹¹ URL: <https://securityintelligence.com/articles/banking-finance-data-breach-costs-risks/> (Accessed 20.01.2024)

дослідники підкреслили важливість співпраці між банками, регуляторами та іншими зацікавленими сторонами для ефективної боротьби з кіберзагрозами.

Також зазначається, що нормативно-правова база відіграє вирішальну роль у просуванні практики кібербезпеки в банківському секторі. Загалом огляд літератури підкреслює важливість цифровізації та кіберризиків у банківському секторі та необхідність прийняття банками проактивного підходу до управління цими ризиками¹⁰. Кіберзагрози викликають дедалі більше занепокоєння банків, і їхній вплив може бути значним, призводячи до фінансових втрат, репутаційної шкоди та втрати довіри клієнтів. Таким чином, банки повинні мати комплексну систему управління ризиками, яка включає регулярну оцінку ризиків, навчання співробітників і новітні технології безпеки. Крім того, співпраця між банками, регуляторами та іншими зацікавленими сторонами є важливою для ефективної боротьби з кіберзагрозами.

Огляд іноземної літератури¹² (Crisanto, J.C., Prenio, J., Wilson, C.) уможливорює зробити висновок, що наразі підвищується роль нормативно-правової бази в управлінні кіберризиками в банківському секторі. Дослідники наголошують на необхідності для регуляторів розробити чіткі вказівки та стандарти, яких банки повинні дотримуватися в управлінні кіберризиками. Ці рекомендації мають ґрунтуватися на найкращих практиках і регулярно оновлюватися, щоб відповідати швидкоплиним кіберзагрозам. Аналітики стверджують, що регулятори повинні застосовувати проактивний підхід до кібербезпеки, включаючи розробку чітких інструкцій, регулярні оцінки та сприяння обміну інформацією між банками. Також наголошується, що нормативно-правова база може стимулювати банки інвестувати в кібербезпеку шляхом накладення штрафів за недотримання стандартів кібербезпеки. Окрім нормативно-правової бази, дослідники також підкреслили важливість обміну інформацією між банками та іншими зацікавленими сторонами в управлінні кіберризиками. Обмін інформацією може допомогти банкам швидше виявляти потенційні загрози та вразливі місця та може сприяти більш скоординованій реакції на кіберінциденти¹² (Crisanto, 2017; Wilson, 2019).

Сучасні фінансове середовище все більшою мірою характеризуються транскордонними зв'язками між банками різних країн. Зростання потоків капіталу або транскордонних активів і боргових позицій, а також триваюча поява транснаціональних банківських груп, які працюють по всьому світу, проливають світло на необхідність координації регуляторного нагляду в різних країнах. Внаслідок великої фінансової кризи 2007–2009 рр. політики та регулятори були змушені посилити зусилля для гармонізації та координації спільних регуляторних дій з метою посилення стійкості глобальної фінансової системи. Відтак, все більше країн бажають співпрацювати, встановлюючи нормативні стандарти, створюючи стабільну регуляторну коаліцію, залежно від конкретної функціональної специфікації (Abendschein, 2021). Окрім того, ми підкреслюємо вирішальну роль, яку можуть зіграти додаткові клубні переваги, країни-учасники коаліції отримують переваги понад спільну максимізацію добробуту. Такі переваги можуть матеріалізуватися в різних формах, наприклад, через спрощений доступ до ринку, більший і швидший обмін інформацією та через зниження витрат завдяки більш адекватному регулюванню, адаптованому до конкретних потреб підписантів (Abendschein, 2021).

Висновки. Отже, можемо зробити висновок, що сучасний міжнародний фінансовий ринок, в першу чергу, характеризується глобалізацією світових фінансів, зростанням інтеграції національних ринків грошей та капіталів, що було зумовлено процесами інтернаціоналізації, інформаційної революції та лібералізації фінансових відносин. Сучасний фінансовий ринок сьогодні розглядають як “глобальну фінансову архітектуру”, що розвивається внаслідок взаємосплетіння національних фінансових ринків, зменшення перешкод між внутрішніми та міжнародними фінансовими ринками, що уможливило вільний

¹² URL: <https://bankingjournal.aba.com/2018/11/cyber-threats-how-banks-can-share-information-effectively/> (Accessed 20.01.2024)

рух величезних фінансових ресурсів та капіталу між різними сегментами світової фінансової системи.

Формування “глобальної фінансової архітектури” супроводжується стрімким зростанням світових фінансових потоків, різким збільшенням обсягів міждержавного переливу капіталів, стрімким розширенням масштабів міжнародних кредитних та фондових ринків. Основними сегментами світових фінансових потоків постають розрахункове та кредитне обслуговування руху товарів та послуг, валютні операції, операції з цінними паперами та іншими фінансовими інструментами, іноземні інвестиції та міжнародна офіційна допомога.

Також можемо узагальнити, що не зважаючи на певну фінансову невизначеність, сучасні Європейські банки, насамперед, спрямовані на розвиток ідеї сталого фінансування, як однієї з головних доктрин Групи світового банку. Стале фінансування – це процес належного врахування екологічних, соціальних та управлінських міркувань (ESG) під час прийняття інвестиційних рішень у фінансовому секторі, що призводить до збільшення довгострокових інвестицій у сталу економічну діяльність і проекти (Європейська комісія). Він став потужним рухом, очолюваним регуляторами, інституційними інвесторами та менеджерами фінансових активів у всьому світі. Відділ довгострокового фінансування Групи Світового банку був в авангарді просування сталого фінансування в усьому світі – через надання даних, аналітичну роботу, розробку інструментів і технічну допомогу для підтримки регуляторів та інвесторів у країнах-клієнтах у “озелененні” їхніх фінансових систем.

Список використаних джерел.

1. Барановський О. Безпека банківської сфери. *Вісник Національного банку України*. 2014. №6. С. 20-27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnbu_2014_6_9
2. Онишко С. В. Фінансова безпека і фінансова політика держави в категоріях їх взаємовпливу та узгодження. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2018. №2. С.266-276. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2018_2_22.
3. Унінець-Ходаківська В. П. Сучасна фіскальна політика на фінансових ринках. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2013. № 2. С. 177-192. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2013_2_21
4. Архієреєв С. І. Економіко-теоретичні засади посттрансформаційної реорієнтації міжнародного бізнесу. *Економічна теорія*. 2022. № 1. С. 45-70. URL: <https://doi.org/10.15407/etet2022.01.045>
5. Корнєєва Ю. В. Роль держави у сприянні інвестиціям у розвиток цифрової економіки. *Економіка і прогнозування*. 2018. № 1. С. 120-134. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog_2018_1_9.
6. Brigham E. F., Houston J. F. *Fundamentals of Financial Management*. Thirteenth Edition. 2011. 365 p.
7. Fabozzi F. J. *The basics of finance: an introduction to financial markets, business finance, and portfolio management* / by Frank J. Fabozzi, Pamela Peterson Drake. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey. 2010. 665 p.
8. Izzeldin M., Muradoğlu Y. G., Pappas V., Petropoulou A., Sivaprasad S. The impact of the russian-ukrainian war on global financial markets”. *International Review of Financial Analysis*. 2023. Vol. 87. 102598. URL: <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2023.102598>
9. Szulczyk K. R. *Money, Banking, and International Finance*. Edition 2. 2014. 278 p.
10. Haddad S. Global Financial Market Integration: A Literature Survey. *J. Risk Financial Manag.* 2023, 16, 495. URL: <https://doi.org/10.3390/jrfm16120495>
11. Dima M. A. Geopolitical perspectives and technological challenges for sustainable growth in the 21st century: proceedings of the 6th international conference on economics and social science. Sciendo. 2023. URL: <https://sciendo.com/book/9788367405546>.

12. Nadeau J. Banking and Finance Data Breaches: Costs, Risks and More to Know. 2021. URL: <https://securityintelligence.com/articles/banking-finance-data-breach-costs-risks/> (Accessed 20 January 2024)
13. Thisarani M., Fernando S. Artificial Intelligence for Futuristic Banking. 2021. URL: <https://doi.org/10.1109/ICE/ITMC52061.2021.9570253>
<https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/9570253/authors#authors>. (Accessed 20 January 2024)
14. Wilson C., Gaidosch T., Adelman F., Morozova A. Cybersecurity Risk Supervision. 2019. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/Departmental-Papers-Policy-Papers/Issues/2019/09/23/Cybersecurity-Risk-Supervision-46238> (Accessed 21 January 2024)
15. Abendschein M., Gölz H. International cooperation on financial market regulation. *International Economics and Economic Policy*. 2021. Vol. 18. 787–824. URL: <https://doi.org/10.1007/s10368-021-00502-9> (Accessed 20 January 2024)
16. Huynh N. Dao A., Nguyen D. Openness economic uncertainty government responses and international financial market performance during the coronavirus pandemic. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*. 2021. Vol. 31. 100536. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jbef.2021.100536>
17. Zhang W. He X., Hamori S. The impact of the covid-19 pandemic and russia-ukraine war on multiscale spillovers in green finance markets. *International Review of Financial Analysis*. 2023. Vol. 89. 102735. URL: <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2023.102735>
18. Crisanto J.C., Prenio J. Regulatory approaches to enhance banks' cybersecurity frameworks. 2017. URL: <http://www.asbaweb.org/E-News/enews-50/Files/banksup/banksup01.pdf> (Accessed 20 January 2024).

References.

1. Baranovskyi, O. (2014), "The banking sector security", *Visnyk National Bank of Ukraine*, Vol. 6. Pp. 20-27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnbu_2014_6_9.
2. Onyshko, S. (2018), "Financial security and state financial policy in terms of their inter impact and compliance, *Zbirnyk naukovykh prats Universytetu derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy*, Vol. Pp. 266-276. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2018_2_22.
3. Univets-Khodakivska, V. (2013), "Modern fiscal policy on financial markets", *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*, Vol. 2. Pp. 177-192. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2013_2_21
4. Arhiyereyev, S. (2022), "Economic and theoretical tenets of post transformation restructuring of international business", *Economic theory*, Vol. 1. Pp. 45-70.
5. Korneva, Yu. (2018), "The state role in maintaining investments in the development of digital economy", *Economics and forecasting*. Vol. 1. Pp. 120-134. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog_2018_1_9.
6. Brigham, E. F. and Houston, J. F. (2011), *Fundamentals of Financial Management*, Thirteenth Edition, 365 p.
7. Fabozzi, F. J. (2010), *The basics of finance: an introduction to financial markets, business finance, and portfolio management / by Frank J. Fabozzi, Pamela Peterson Drake*. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey. 665 p.
8. Izzeldin, M., Muradoğlu, Y. G., Pappas, V., Petropoulou, A. and Sivaprasad S. (2023), "The impact of the russian-ukrainian war on global financial markets", *International Review of Financial Analysis*, Vol. 87, 102598. URL: <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2023.102598>
9. Szulczyk, K. R. (2014), *Money, Banking, and International Finance*. Edition 2. 278 p.
10. Haddad, S. (2023), "Global Financial Market Integration: A Literature Survey", *J. Risk Financial Manag*, 16, 495. URL: <https://doi.org/10.3390/jrfm16120495>
11. Dima, M. A. (2023), *Geopolitical perspectives and technological challenges for sustainable growth in the 21st century: proceedings of the 6th international conference on economics and social science*. Sciendo. URL: <https://sciendo.com/book/9788367405546>.

12. Nadeau, J. (2021), Banking and Finance Data Breaches: Costs, Risks and More to Know. URL: <https://securityintelligence.com/articles/banking-finance-data-breach-costs-risks/> (Accessed 20 January 2024)
13. Thisarani, M. and Fernando, S. (2021), Artificial Intelligence for Futuristic Banking. URL: <https://doi.org/10.1109/ICE/ITMC52061.2021.9570253>
<https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/9570253/authors#authors>. (Accessed 20 January 2024)
14. Wilson, C., Gaidosch, T., Adelman, F. and Morozova, A. (2019), Cybersecurity Risk Supervision. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/Departmental-Papers-Policy-Papers/Issues/2019/09/23/Cybersecurity-Risk-Supervision-46238> (Accessed 21 January 2024)
15. Abendschein, M. and Gözl, H. (2021), “International cooperation on financial market regulation”, *International Economics and Economic Policy*, Vol. 18, 787–824. URL: <https://doi.org/10.1007/s10368-021-00502-9> (Accessed 20 January 2024)
16. Huynh, N. Dao A., Nguyen, D. (2021), “Openness economic uncertainty government responses and international financial market performance during the coronavirus pandemic”, *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, Vol. 31, 100536. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jbef.2021.100536>
17. Zhang, W. He X. and Hamori, S. (2023), “The impact of the covid-19 pandemic and russia-ukraine war on multiscale spillovers in green finance markets”, *International Review of Financial Analysis*, Vol. 89, 102735. URL: <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2023.102735>
18. Crisanto, J.C. and Prenio, J. (2017), “Regulatory approaches to enhance banks’ cybersecurity frameworks”, URL: <http://www.asbaweb.org/E-News/enews-50/Files/banksup/banksup01.pdf> (Accessed 20 January 2024).

Стаття надійшла до редакції 26.01.2024 р.

Рецензовано 08.02.2024 р.

Опубліковано 28.02.2024 р.